

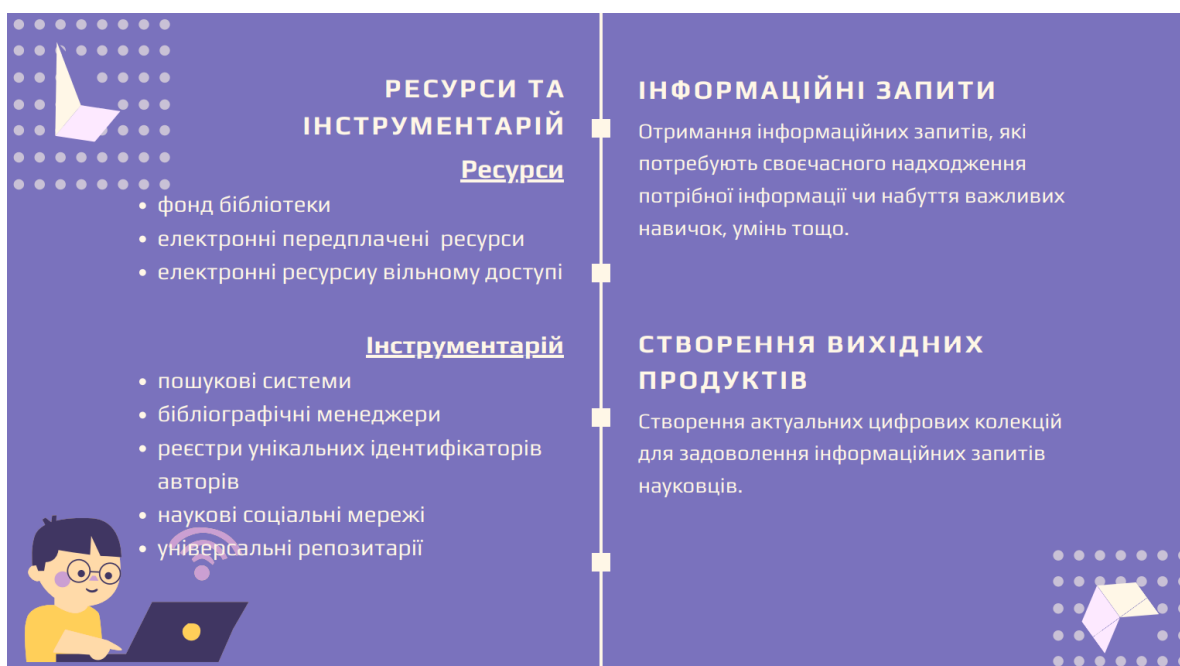
О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко

*Бібліотека Миколаївського національного
аграрного університету*

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В ЦИФРОВОМУ НАУКОВО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСИТЕТУ

Бібліотека і університет функціонують в одному цифровому науково-освітньому просторі та виступають для користувачів єдиним джерелом знань. Успішний розвиток бібліотеки ЗВО залежить від її здатності швидко реагувати на виклики сьогодення, впроваджуючи інноваційні моделі діяльності. Якісна інформаційна підтримка освіти та науки - це ключовий процес в діяльності бібліотеки, який є частиною освітнього та наукового середовища в університеті.

Фахівцями бібліотеки МНАУ постійно удосконалюється технологія інформаційної підтримки освіти, наукової діяльності та досліджень. Спираючись на наш досвід, наразі можна виокремити наступні технологічні процеси, які відображають провідні напрями діяльності:

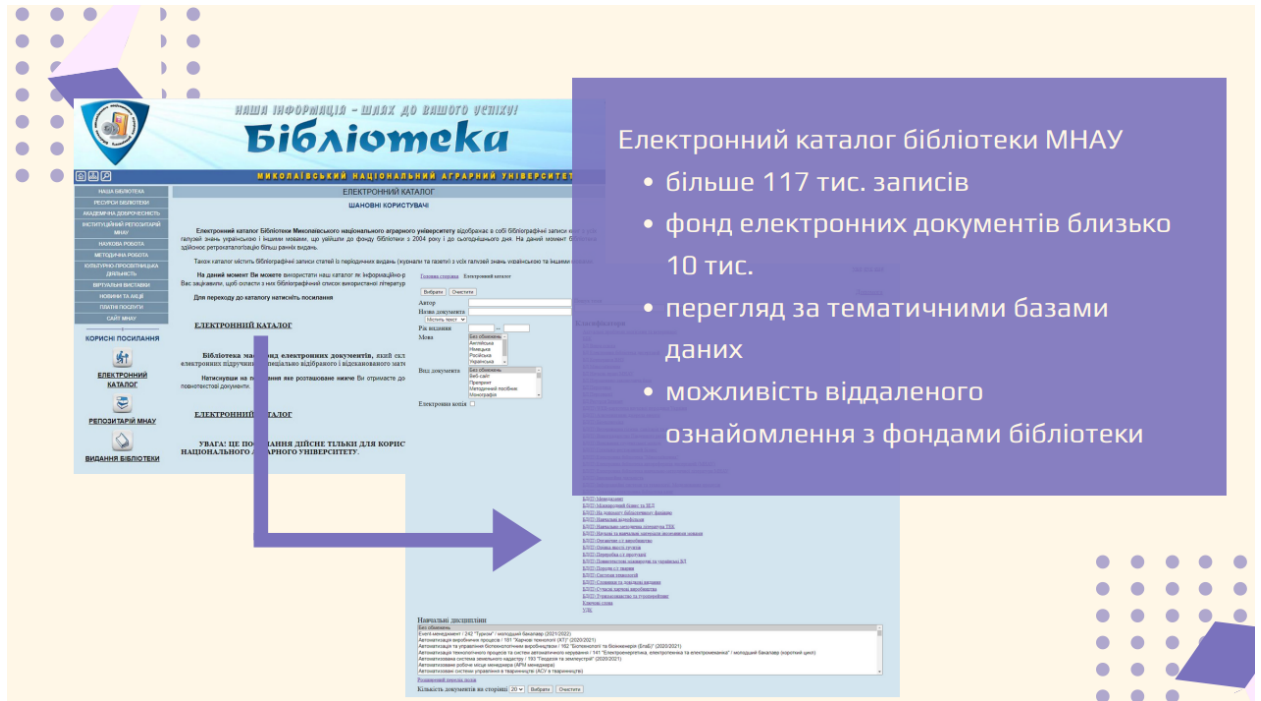
I. Отримання інформаційних запитів від користувачів бібліотеки в усній, письмовій або електронній формі, які потребують своєчасного надходження потрібної інформації чи набуття важливих навичок, умінь тощо. Виходячи із змісту запитів розробляється пропозиція тих чи інших послуг, сервісів. Аналізуючи досвід, який ми отримали під час карантинних обмежень, було сформовано модель обслуговування в умовах воєнного стану. Тобто роботу бібліотеки було переведено в єдиний інформаційний простір університету, що уможливило безпечно надавати інформаційні, довідкові, бібліографічні послуги викладачам, аспірантам і здобувачам.

II. Наступний процес включає Ресурси та інструментарій. До ресурсів належать фонд бібліотеки, електронні передплачені та ресурси, що знаходяться у вільному доступі. До інструментарію можна віднести пошукові системи (Google Scholar, наукометричні платформи (Scopus, Web of Science, Research4Life), бібліографічні менеджери (Mendeley, Zotero, EndNote), реєстри унікальних ідентифікаторів авторів (ORCID (Open Researcher and Contributor ID), Publons ResearcherID), наукові соціальні мережі (ResearchGate, Mendeley), універсальні репозитарії (Figshare, Zenodo) тощо. Зазначимо, що фахівці бібліотеки, які мають відповідну кваліфікацію і високий рівень професійних знань, умінь та навичок, відносяться до ключових ресурсів, які, використовуючи відповідний інструментарій, виконують інформаційно-аналітичні функції, спрямовані на задоволення запитів.

III. В межах третього технологічного процесу відбувається створення вихідних продуктів. А саме - актуальні цифрові колекції для задоволення інформаційних запитів науковців. Єдиною точкою доступу до всіх продуктів та цифровою інфраструктурою бібліотеки університету є сайт бібліотеки. Цей сайт надає здобувачам та ННП університету доступ до таких продуктів та послуг, як:

Електронний каталог, який нараховує більше 117 тис. записів. Бібліотека має фонд електронних документів близько 10 тис., який

складається з праць науково-педагогічних працівників МНАУ, електронних підручників, повнотекстових версій періодичних видань, спеціально відібраного і відсканованого матеріалу з газет та журналів.

Електронний каталог бібліотеки МНАУ

- більше 117 тис. записів
- фонд електронних документів близько 10 тис.
- перегляд за тематичними базами даних
- можливість віддаленого ознайомлення з фондами бібліотеки

Електронний каталог також можна переглядати за тематичними базами даних, наприклад, Електронна бібліотека дисертацій, Альтернативні джерела енергії, Готельно-ресторанний бізнес та ін. Основною позитивною якістю електронного каталогу є можливість віддаленого ознайомлення з фондами бібліотеки та одержання електронних версій документів з бібліотечних фондів за зверненням на електронну пошту бібліотеки. Також за запитом користувачів формуються списки літератури щодо забезпечення навчальних дисциплін, визначаються індекси УДК для наукових праць. Збільшилася кількість онлайн консультацій стосовно роботи бібліотеки, можливості отримати необхідну літературу або повернути до фонду навчальні підручники, запити на оформлення посилань до наукових публікацій відповідно до міжнародних стилів цитувань та діючого ДСТУ 8302:2015 тощо.

З сайту бібліотеки можна скористатися активними посиланнями для доступу до міжнародних наукометричних баз даних, таких як Scopus, Web of Science, Science direct, Springer, Research4Life. Також на сайті розміщено низку WEB-оглядів з методичними розробками, практичними вказівками та відео-уроками на допомогу у використанні таких баз даних.

НАУКОМЕТРИЧНІ БАЗИ ДАНИХ

ORCID
Clarivate Analytics
Scopus
ScienceDirect
Springer
research4life

WEB-ОГЛЯДИ ТА ВІРТУАЛЬНІ ВИСТАВКИ

НАУКОМЕТРИЧНІ БАЗИ ДАНИХ

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

ДОСТУП ДО МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ

WEB-ОГЛЯДИ ТА ВІРТУАЛЬНІ ВИСТАВКИ

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ З ДОСТУПОМ ДО ПОВНИХ ТЕКСТІВ

У розділі «Періодичні видання» розміщені відомості про фахові періодичні видання (категорії А, Б) за напрямками підготовки у Миколаївському національному аграрному університеті. Окрім короткої інформації про видання наведено посилання на офіційні сайти видань з повними текстами публікацій. У цьому ж розділі розміщено посилання на Реєстр наукових видань України, Перелік українських та іноземних журналів, що індексуються у Scopus та Web of Science.

Найбільшої актуальності для віддалених користувачів набули електронні ресурси у цифровій формі, зокрема Інституційний репозитарій Миколаївського НАУ. Інтерфейс репозитарію адаптований для перегляду як на комп'ютерах, так і на інших гаджетах. Наразі кількість повнотекстових документів у репозитарії МНАУ дорівнює майже 15000 документів. За результатами рейтингу TRANSPARENT RANKING: Institutional Repositories by Google Scholar репозитарій МНАУ посідає 29 місце в Україні та 528 місце

у світі. Рейтинг відкритості складено за кількістю наукових робіт у репозитарії, проіндексованих Google Scholar.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ МНАУ

Дата виходу	Назва	Автор(и)
2022	2021 was the Best Year in the Export History of Nibulon	Іванченко, Жанна Валеріївна, науковий керівник; Ігнатенко, Zhanna, scientific director; Колеснік, М. Д.; Кобанков, М.
2015	206 Genome-Wide Associations For Reproductive Traits In Russian Holstein Population	Крамаренко, Олександр Сергійович; Крамаренко, Александр; Ларіонов, А. А.; Олейні, Е. А.; Сігрина, О. М.; Ермолов, А. N.; Ушчюк, І. N.; Вейс, G.; Знобівка, N. A.
2022	3D моделювання при виконанні практичних робіт із загальноосвітніх дисциплін	Долженко, Наталія Андріївна; Добренко, Natalya
2017	50 запитань від абітурієнтів або як не помилитися у виборі професії	Мірошник, Ігор Миколайович; Мірошник, Ігор Миколайович; Матвійчук, Ігор
2020	8 ways to improve hotel guest satisfaction and increase retention	Матвійчук, Катерина Сергіївна, науковий керівник; Матвійчук, Катерина, scientific director; Рибаківська, Y.; Платовська, V.
2023	A foreigner's impression of Ukraine	Lesz, Andrew Agn
2021	A Hybrid Power Supply with Variable Speed Drive for Automatically Move Irrigation Equipment: Margin of Feasibility	Гаррас, Валерій Іванович; Наурыз, Валерій Трубач, Василь Ахметович; Нубар, Yagaf, Сабова, Олена Степанівна; Садова, Алекс; Каліноченко, Antonina
2023	A model of crisis management in modern conditions	Іванченко, Тетяна Анатоліївна, науковий керівник; Навасченко, Tatyana, scientific director; Babaniam, A. Ф.; Babaniam, A.
2010	A new indirect method for effective size regulation estimating of the land snail species indobanensis, intermediate host of trematoda	Крамаренко, Олександр Сергійович; Крамаренко, Александр; Крамаренко, Сергей Сергійович; Крамаренко, Serey
2021	A new method for the determination of phosphate ions in natural and treated wastewaters	Кельма, Светлана Куляева, Kelyna, Svetlana
2022	A systematic approach to the procedure for designing automated control systems for production processes	Ткаченко, S. A.; Polakova, Y. S.; Tkachenko, V. A.; Polyshchak, O. M.

Наявність у бібліотеці МНАУ значних обсягів науково-інформаційних ресурсів в електронній формі створює передумови для оперативної підготовки довідкових, оглядово-аналітичних і бібліографічних продуктів, до яких належать:

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ ТА МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ НА САЙТІ БІБЛІОТЕКИ МНАУ

Бібліографічні покажчики, які є результатом аналітико-синтетичного опрацювання первинних документів. Бібліотека органічно поєднує у власних

видавничих продуктах традиційні й електронні джерела. Так, за період 2022-2023 років фахівцями бібліотеки було створено бібліографічні видання, докладніше з якими можна ознайомитись на сайті бібліотеки у розділі «Видання бібліотеки».

Інформаційно-бібліографічна робота є важливим помічником для тих, хто веде цілеспрямований пошук інформації, оволодіває раціональними методами роботи над книгою і текстом. Фахівці бібліотеки складають тематичні списки джерел з актуальної тематики та за запитами науково-педагогічних працівників університету. Про появу нових продуктів науковців інформуємо за допомогою електронної пошти.

Наприклад, **«Управління та оцінка проєктів», "Фінансова безпека", "Етологія тварин", "Фінансова політика територіальних громад", "Територіальний землеустрій", "Економіка землекористування та землевпорядкування", "Процеси і апарати харчових виробництв", "Цифровий банкінг" та ін.**

Нещодавно фахівці бібліотеки МНАУ оновили приклади опису використаних джерел за стилем APA, орієнтуючись на зміни у 7th Edition міжнародного стилю опису. Для зручності складання списку використаних джерел та Referens приклади наведені у вигляді зіставної таблиці за ДСТУ 8302:2015 та APA Style (7th Edition).

В межах третього технологічного процесу бібліотека надає послуги з використанням електронних засобів та інтернет-технологій, а саме:

- здійснює наукометричний моніторинг впливовості й дослідницького потенціалу університету та окремих дослідників (на основі наукометричних показників Scopus, Web of Science, Google Scholar);
- підтримує в актуальному стані базу даних публікаційної активності науковців університету, розміщену в інституційному репозитарії;
- відстежує позицію університету у вітчизняних та міжнародних рейтингах, аналізує критерії, які впливають на місце університету в

тому чи іншому рейтингу та надає рекомендації щодо покращення показників.

Послуги бібліотеки з використанням електронних засобів та інтернет-технологій

01.

наукометричний моніторинг

02.

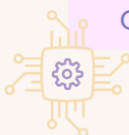
підтримка в актуальному стані БД публікаційної активності науковців

03.

відстеження позицій університету у рейтингах, аналіз критеріїв оцінювання, рекомендації щодо покращення показників

04.

розсилка повідомлень НПП університету щодо змін у їх профілях у Scopus, Web of Science, Google Scholar та ін.

05.

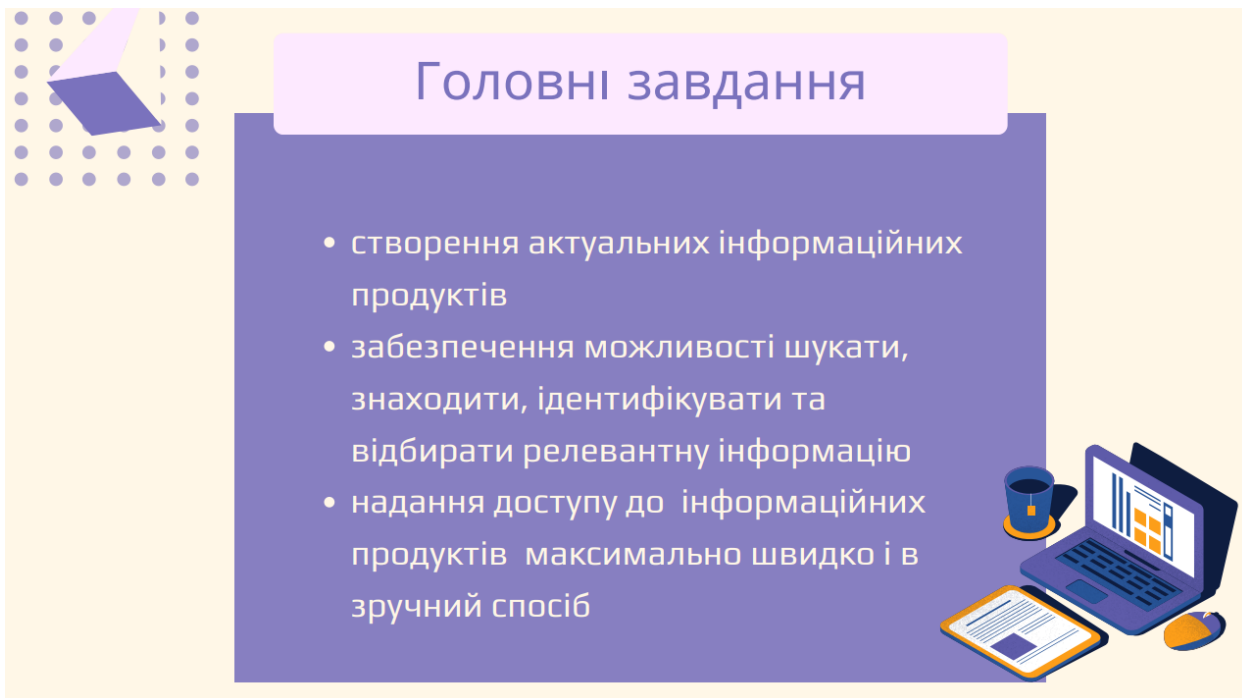
складання аналітичних довідок щодо публікаційної активності

06.

аналіз книгозабезпечення навчальних дисциплін, визначення індексів УДК та авторських знаків для наукових робіт та ін.

- здійснює розсилку повідомлень НПП університету щодо необхідності оптимізації інформації в їхніх профілях у наукометричних системах Scopus, Web of Science, Google Scholar і платформах ідентифікації вчених та їхнього наукового доробку, інформує науковців університету про нові послуги та інформаційні продукти, вебінари тощо;
- складання аналітичних довідок щодо публікаційної активності дослідників на запити наукових менеджерів університету;
- визначення індексів УДК та авторських знаків для наукових робіт;

- розміщення публікацій в інституційному репозитарії;
- аналіз книгозабезпечення навчальних дисциплін.

Головні завдання

- створення актуальних інформаційних продуктів
- забезпечення можливості шукати, знаходити, ідентифікувати та відбирати релевантну інформацію
- надання доступу до інформаційних продуктів максимально швидко і в зручний спосіб

На нашу думку, головне завдання, яке вирішується бібліотечними фахівцями під час використання технології інформаційної підтримки освіти це створення актуальних інформаційних продуктів для забезпечення можливості дослідникам у будь-який час, з будь-якого місця шукати, знаходити, ідентифікувати та відбирати релевантну інформацію та отримувати доступ до неї максимально швидко і в зручний спосіб.

Таким чином, бібліотека університету є важливим центром освітнього, наукового та суспільного життя університету. Вона забезпечує доступ до інформації та знань, які необхідні для успішного навчання, дослідження та творчості. Бібліотека трансформується та удосконалюється разом із університетом, адаптується до нових технологій та освітніх трендів, щоб надавати користувачам найактуальніші та найякісніші послуги. Загальнодоступні ресурси та інноваційні послуги бібліотеки роблять її відкритою та доступною для всіх членів освітньої спільноти.

Список використаних джерел

1. Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету : веб-сайт. URL: <https://lib.mnau.edu.ua/>
2. Бондар І. В. Інтеграція електронних ресурсів у бібліотечному середовищі закладу вищої освіти: переваги та виклики. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 2. С. 102–108.
3. Іванова С. Технологія використання наукових електронних бібліотек для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. Вип. 10(6). С. 14–23. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i6-002>
4. Інституційний репозитарій Миколаївського НАУ : веб-сайт. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/>
5. Модель використання відкритих електронних науково-освітніх систем для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників / О. М. Спірін та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 77, Вип. 3. С. 302–323. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3985>
6. Новицька Т. Л., Іванова С. М., Кільченко А. В. Використання сервісів наукових електронних бібліотек для оцінювання результативності науковопедагогічних досліджень: спецкурс / ред. С. М. Іванова. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 25 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734039>
7. Процес якісної інформаційної підтримки освіти та досліджень у бібліотеці університету: рекомендації для впровадження моделі / розробники : Бруй Оксана, Кулик Євгенія, Сербін Олег ; за заг. ред. Сошинської Ярослави ; ВГО Українська бібліотечна асоціація ; Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського ; Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. Київ : УБА, 2020. 25 с. URL:
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/33221/1/Model_support.pdf